

Justiția din Republica Moldova în cifre – o privire comparativă

Vladislav GRIBINCEA

Victoria MEREUȚĂ

Ecaterina POPȘOI

DOCUMENT ANALITIC

JUSTIȚIA DIN REPUBLICA MOLDOVA ÎN CIFRE – O PRIVIRE COMPARATIVĂ

Autori:

Vladislav GRIBINCEA

Victoria MEREUȚĂ

Ecaterina POPȘOI

Această publicație este elaborată în cadrul proiectului „Suport instituțional pentru dezvoltarea organizației”, implementat de Centrul de Resurse Juridice din Moldova și finanțat de Suedia. Opiniile exprimate aparțin CRJM și nu reflectă în mod necesar poziția Ambasadei Suedia.

Chișinău, 2021

Cuprins

Sumar	5
Metodologie	7
I. Bugetul alocat pentru justiție	9
II. Salariile judecătorilor	11
III. Salariile procurorilor	15
IV. Personalul din justiție	17
V. Cauzele examinate instanțe judecătorești și de procurori	21
VI. Durata examinării cauzelor în instanțele judecătorești	23

Sumar

Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM) a analizat prin prisma informației statistice sistemul de justiție din Republica Moldova. Am a dorit să obținem o imagine comparativă a justiției din Republica Moldova în raport cu țările cu o dezvoltare economică comparabilă și să identificăm necesitățile de intervenție la nivel de politici în acest domeniu.

Analiza compară justiția din Republica Moldova cu justiția din 11 țări, precum și cu media și mediana țărilor membre ale Consiliului Europei (CoE). Sunt analizate fondurile publice alocate sistemului de justiție, salariile judecătorilor și procurorilor, numărul judecătorilor, procurorilor și avocaților, suficiența personalului care asistă judecătorii și procurorii, viteza cu care sunt examinate dosarele de către judecători, precum și sarcina de muncă a judecătorilor și procurorilor. Analiza a fost elaborată în baza Raportului Comisiei Europene pentru Eficiența Justiției a Consiliului Europei (CEPEJ) publicat în anul 2020. Acest raport conține datele pentru anul 2018. CRJM a comparat datele din acest raport cu datele oficiale privind Republica Moldova pentru anul 2020.

În anul 2018, Republica Moldova a alocat justiției EUR 13,2 pe cap de locuitor. La acest capitol Republica Moldova s-a plasat pe ultimele locuri printre țările membre ale CoE, alături de Armenia, Azerbaidjan și Georgia. În anul 2020, Republica Moldova a alocat deja EUR 16.4 pe cap de locuitor, statistic, aproape de doua ori mai mult decât în 2016, depășind deja cele trei țări menționate mai sus. Oricum, suma alocată justiției în anul 2020 pe cap de locuitor este de 3.9 ori mai mică decât mediana țărilor CoE. În anul 2020, ponderea bugetului alocat justiției (instanțelor de judecată, asistenței juridice garantate de stat și procuraturii) în bugetul de stat a fost de 1.64% din toate cheltuielile publice. La acest capitol, Republica Moldova a fost depășită doar de Rusia, Ucraina și Germania. Mediana țărilor membre ale CoE în anul 2018 a fost tot de 1.7%.

Grosul majorărilor bugetare alocate justiției în ultimii ani se datorează creșterii salariilor judecătorilor și procurorilor, precum și mărirea numărului personalului care îi asistă pe aceștia. Chiar dacă aceste creșteri au fost importante, Republica Moldova este țara care plătește cel mai puțin judecătorii săi. Cifrele din raport sugerează că este necesară creșterea salariului judecătorilor începători cu 20-25%, iar a judecătorilor Curții Supreme de Justiție (CSJ) cu 10-15%.

În ceea ce privește numărul efectiv al judecătorilor pe cap de locuitor, Republica Moldova se află deasupra medianeii țărilor membre ale CoE. În țară există 17.2 judecători activi la 100,000 de locuitori, iar mediana țărilor membre ale CoE este de 16. Suplinirea vacanțelor funcțiilor de judecător ar ridica considerabil acest coeficient, până aproape de media țărilor CoE.

Numărul procurorilor din Republica Moldova raportat la populația este de două ori mai mare decât mediana țărilor CoE. La acest capitol, Republica Moldova se află printre țările cu cel mai mare număr de procurori pe cap de locuitor. Numărul funcțiilor de procuror din Republica Moldova (720) este cu 43% mai mare decât numărul funcțiilor de judecător (504), ceea ce este atipic. În țările cu o democrație avansată numărul judecătorilor este mereu mai mare decât numărul procurorilor.

Numărul avocaților activi din Republica Moldova pe cap de locuitor este de două ori mai mic decât media țărilor CoE. Numărul mic al acestora este determinat de posibilitatea limitată a populației de a plăti pentru serviciile lor și de atenția limitată acordată de către judecători și procurori argumentelor avocaților .

În cadrul acestei analize am comparat numărul personalului care asistă judecătorii și procurorii raportat la populația țării. În ceea ce privește numărul personalului care asistă judecătorii (personalul care nemijlocit asistă judecătorii, personalul administrativ și tehnic), în anul 2020 acesta a fost de 66.8 funcții la 100,000 de locuitori. Acest număr este mai mare atât decât mediana cât și decât media CoE.

Raportul CEPEJ conține informații privind numărul de cauze primite de judecători și cele examinate de procurori. În anul 2018, instanțele din Republica Moldova au înregistrat 4.1 cauze civile, comerciale, administrative și penale la 100 de locuitori. Mediana țărilor CoE la acest capitol de asemenea este 4.1 de cauze. În anul 2020, din cauza pandemiei, numărul cauzelor primite de judecători a scăzut până la 3.5 dosare la 100 de locuitori. Având în vedere numărul suficient de judecători, numărul sporit de personal care asistă judecătorii și numărul de dosare primite de judecători, care nu depășește media CoE, plângerile judecătorilor cu privire la volumul excesiv de muncă se poate datora eficienței reduse a administrării sistemului judecătoresc, ineficienței judecătorilor, sau birocratizării excesive a procedurilor judiciare.

Documentul analizează și durata examinării cauzelor în instanțele judecătorești. În medie, o cauză în Republica Moldova se examinează în toate cele trei niveluri de instanțe în 324 de zile, cu 205 zile mai puțin decât mediana țărilor CoE. Aceasta confirmă că, în medie, cauzele în Republica Moldova se examinează mult mai rapid decât în țările membre ale CoE. Republica Moldova este printre țările în care justiția se face cel mai repede, după Bulgaria, Azerbaidjan și Federația Rusă. Această viteză are și un preț – calitatea redusă a actului de justiție, fapt confirmat implicit de numărul mare de condamnări ale Republicii Moldova la Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

Metodologie

În acest document CRJM a analizat sistemul de justiție din Republica Moldova în comparație cu alte țări prin prisma informației statistice. Ne-am dorit să obținem o imagine comparativă a justiției din Republica Moldova în raport cu țările similare Moldovei și eventual să scoatem în evidență necesitățile de intervenție la nivel de politici în acest domeniu.

Acest document a fost întocmit în baza Raportului de evaluare al sistemelor judiciare din anul 2020, elaborat de Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției (CEPEJ). Raportul CEPEJ conține datele pentru anul 2018 despre sistemele judiciare din 45 de țări, în principal țările membre al Consiliului Europei. CRJM a extras principalele informații statistice din Raportul CEPEJ și le-a comparat cu datele privind Republica Moldova.

De asemenea, CRJM a generat datele statistice pentru anul 2020 privind Republica Moldova, pe care le-a comparat cu datele din 2018 din Raportul CEPEJ. Am făcut acest lucru pentru a arăta și schimbările care au avut loc în Republica Moldova din 2018 până în 2020. Datele privind Republica Moldova pentru anul 2020 au fost generate în baza rapoartelor Departamentului de Administrare Judecătorească și a altor date oficiale, potrivit situației la 31 decembrie 2020.

În acest document au fost analizate doar unele dintre datele din Raportul CEPEJ, pe care le-am considerat cele mai relevante pentru sistemul de drept din Republica Moldova. Au fost examinate fondurile publice alocate pentru justiție, salariile judecătorilor și procurorilor, numărul judecătorilor, procurorilor și avocaților, suficiența personalului care asistă judecătorii și procurorii, viteza cu care sunt examinate dosarele de către judecători, precum și numărul de cauze primite de judecători și procurori.

Comparația este efectuată între Moldova și un grup de state cu o istorie recentă similară și un context economic comparabil (Armenia, Azerbaidjan, Georgia, Rusia, Ucraina, Estonia, Letonia și Lituania), cu țările învecinate (România și Bulgaria) și cu o țară dezvoltată din Europa de Vest (Germania). Comparația cu țările baltice, România și Bulgaria a fost efectuată pentru a genera o impresie mai clară despre situația din regiune. De asemenea, analiza menționează media și mediana tuturor celor 45 de țări analizate în Raportul CEPEJ. Situația din Germania, media și mediana țărilor vizate în Raportul CEPEJ au fost introduse pentru a înțelege mai bine situația din toate cele 45 de țări analizate de CEPEJ.

Media CoE este rezultatul obținut din împărțirea sumei datelor furnizate de toate țările cu privire la un anumit aspect la numărul total de țări. Mediana CoE reprezintă rezultatul care împarte datele furnizate de cele 45 de state analizate de CEPEJ în două grupuri egale, astfel încât 50% dintre țări să fie peste această valoare și 50% sub această valoare. În opinia noastră, având în vedere diferențele majore dintre unele sisteme judiciare din Europa, mediana este un punct de referință mai relevant decât media, deoarece nu ia în calcul situațiile extreme din unele țări.

Pentru a efectua calculele în privința Republicii Moldova a fost folosit numărul de 2.68 mil. de locuitori, cifra cu care opera Biroului Național de Statistică la 1 ianuarie 2019 și care a fost folosită și în Reportul CEPEJ. Cifrele pentru 2020 privind bugetul și salariile sunt reflectate în EUR, conform ratei medii de schimb a Băncii Naționale a Moldovei, care în 2020 a fost de MDL 19.74 pentru un EUR.

Acest document a fost întocmit în perioada ianuarie-august 2021. Datele au fost sintetizate de către Ecaterina POPȘOI și Victoria MEREUȚĂ, consiliere juridică în cadrul CRJM. Analiza datelor a fost efectuată de către Vladislav GRIBINCEA, președintele CRJM.

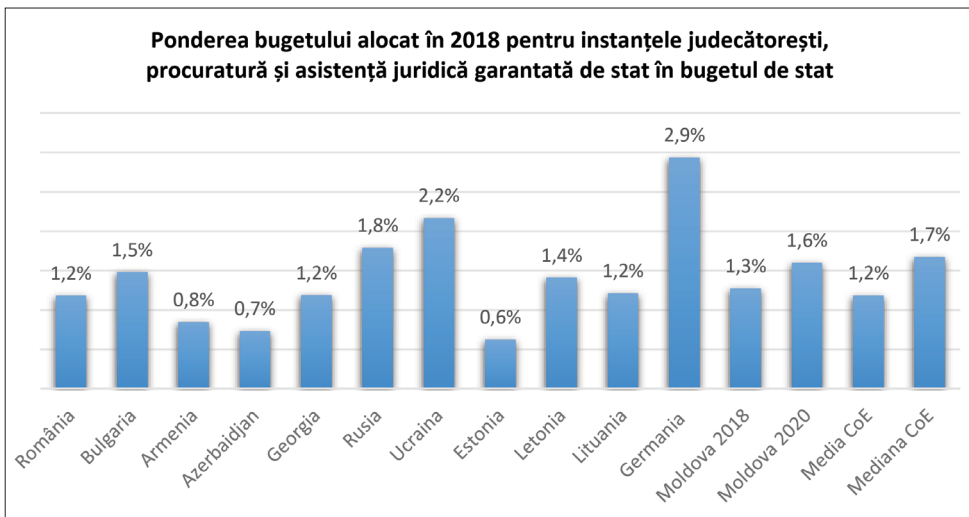
În anul 2019, CRJM a elaborat un document similar privind Raportul CEPEJ din anul 2018.¹ Acesta conținea datele pentru anul 2016.

¹ Analiza este disponibilă în limba română la https://crjm.org/wp-content/uploads/2019/10/Justi%C8%9Bia-din-Republica-Moldova-%C3%AEn-cifre-%E2%80%93-o-privire-comparativ%C4%83_final-web.pdf

I. Bugetul alocat pentru justiție

În anul 2018, Republica Moldova a alocat pentru instanțele judecătorești, asistența juridică garantată de stat și procuratură EUR 35,485,691, ceea ce constituia 1.3% din cheltuielile publice din acel an. Acest procentaj era puțin mai mare decât media celor 45 de țări membre analizate de CEPEJ (1.2%), însă cu 0.4% mai puțin decât mediana (care în 2018 era de 1.7%). În anul 2020, Republica Moldova a alocat pentru instanțele judecătorești, procuratură și asistența juridică garantată de stat EUR 44,099,204, adică 1.64% din cheltuielile publice alocate pentru anul 2020. Din 2018 până în 2020, acest procentaj a crescut considerabil, de la 1.3% până la 1.64%, Moldova depășind media CoE și fiind foarte aproape de mediana CoE.

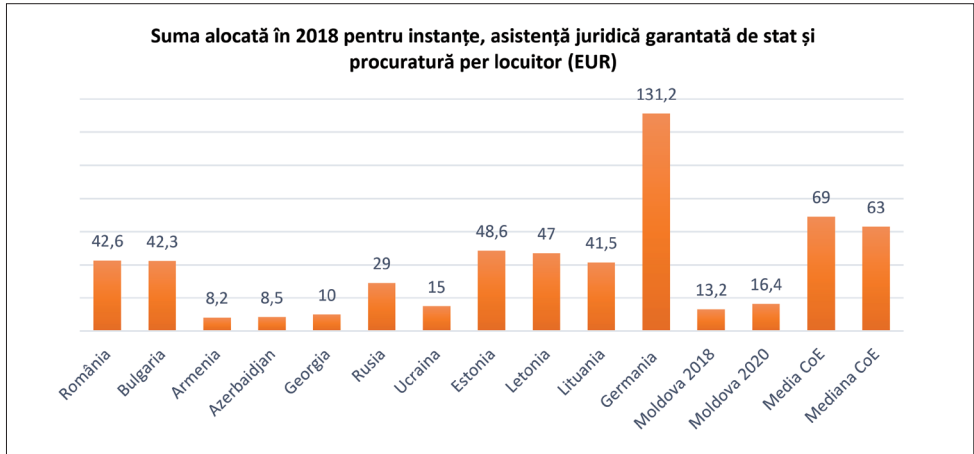
Tabelul nr. 1

Faptul că Republica Moldova alocă o parte importantă din bugetul său pentru sistemul de justiție încă nu înseamnă că resursele alocate sunt suficiente. Având în vedere bugetul redus alocat în Republica Moldova, mult mai importante sunt sumele efectiv alocate, decât ponderea sumei alocate în bugetul de stat. Suma alocată de Republica Moldova pentru justiție în anul 2020 era de EUR 16.4 per locuitor, ceea ce constituie o sumă mai mare alocată în 2018 la acest capitol de către Armenia, Azerbaidjan, Georgia sau Ucraina. Totuși, Moldova în 2020 a cheltuit cu mult mai puțin pe cap de locuitor decât Rusia, Bulgaria,

România sau țările baltice. Pe de altă parte, suma alocată în 2020 per locuitor a crescut considerabil între 2018 și 2020, de la EUR 13.2 la EUR 16.4 (24%).

Tabelul nr. 2

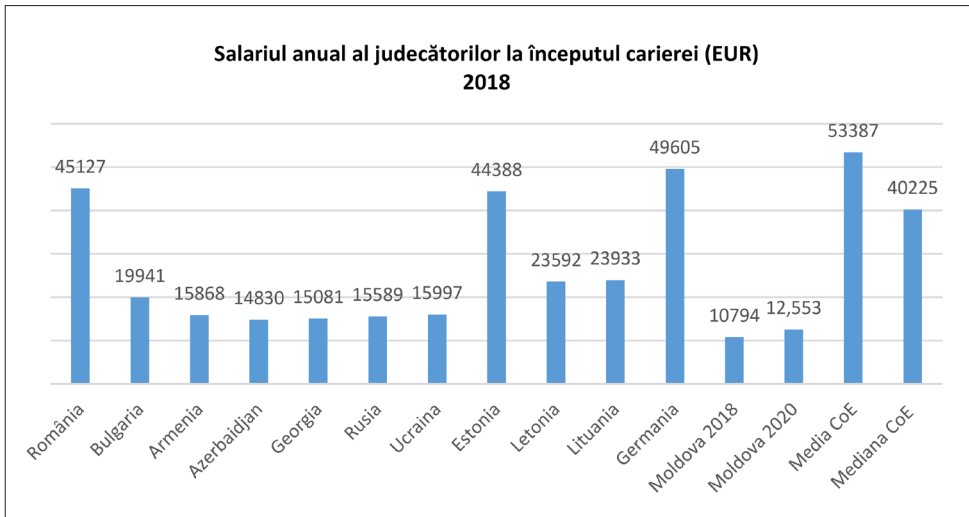
În cele 45 de țări analizate de CEPEJ, în anul 2018, justiției îi erau alocați, în medie, EUR 69 per locuitor, iar mediana a fost de EUR 63. Aceste cifre sunt de aproape patru ori mai mari decât suma alocată justiției de către Moldova în 2020. Trebuie totuși recunoscut faptul că, având în vedere realitățile economice din Republica Moldova, această comparație nu poate servi drept un argument solid pentru creșterea considerabilă a sumelor alocate sistemului de justiție. Din contra, în 2020 Republica Moldova cheltuia pe cap de locuitor pentru sistemul de justiție mai mult decât cheltuiau în 2018 Armenia, Azerbaidjan, Georgia sau Ucraina. Concluzia care poate fi trasă în urma analizei cifrelor din primele două tabele este că, sistemul de justiție (în special instanțele judecătorești și procuratura) ar trebui să valorifice mai eficient resursele financiare pe care deja la are la dispoziție.

II. Salariile judecătorilor

În anii 2015-2018, salariile judecătorilor au crescut considerabil, în principal, datorită creșterii salariului mediu pe economie și schimbării modului de remunerare a judecătorilor. În decembrie 2018 a intrat în vigoare noul sistem de remunerate în sectorul bugetar, care nu mai calculează salariile judecătorilor în baza salariului mediu pe economie. Ca urmare a noii metodologii de calcul al salariilor, remunerarea judecătorilor a crescut puțin în decembrie 2018. Salariul judecătorilor a rămas neschimbat în anii 2019 și 2020.

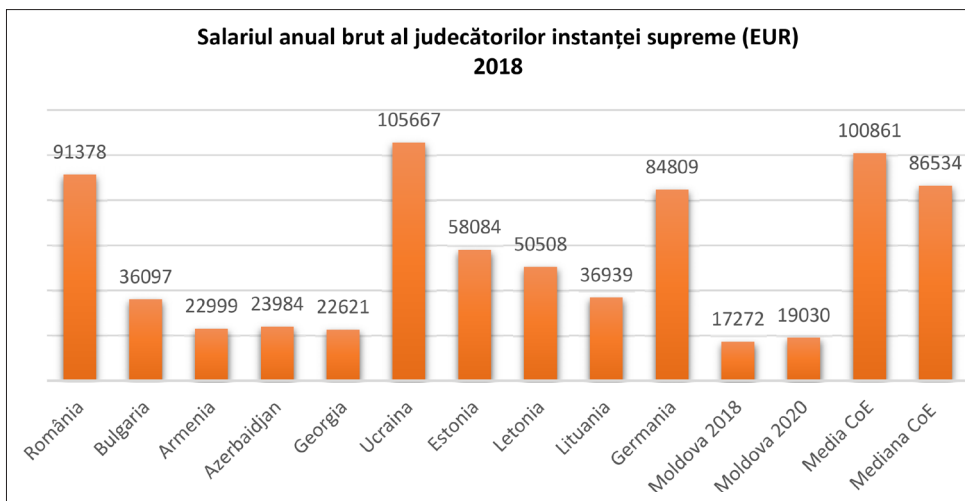
În 2020, salariul anual brut (până la impozitare) al judecătorilor la începutul carierei în Republica Moldova a constituit EUR 12,553. Chiar dacă el a crescut cu aproape 20% în raport cu 2018, acesta oricum rămânea a fi cel mai mic salariu plătit unui judecător începător din cele 45 de țări analizate în Raportul CEPEJ. Acest fapt confirmă în mod clar necesitatea măririi salariilor judecătorilor începători. În Armenia, Azerbaidjan, Georgia, Rusia și Ucraina nivelul de remunerare al judecătorilor începători în 2018 era aproape același, de EUR 15-16,000 anual. Pentru a aduce salariul judecătorilor începători moldoveni până la acest nivel, salariile lor ar trebui să crească cu 20-25%.

Tabela nr. 3

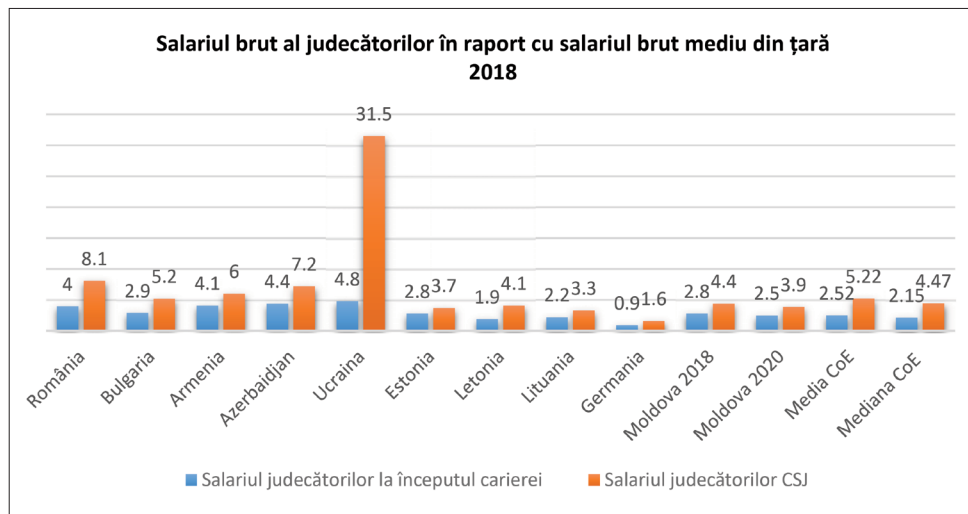
În anul 2020, salariul mediu anual brut al judecătorilor Curții Supreme de Justiție (CSJ) din Moldova era de EUR 19,030. Salariul judecătorilor CSJ de asemenea a crescut față de 2018, însă doar cu circa 10%. Totuși, acesta era cel mai mic salariu plătit judecătorilor instanțelor supreme din cele 45 de țări evaluate. Acesta este cu cel puțin EUR 3,600 mai mic decât salariile judecătorilor instanțelor supreme din Armenia, Azerbaidjan și Georgia.

Tabelul nr. 4

Cea mai informativă metodă de a evalua mărimea salariului judecătorilor este coraportul acestuia față de salariul mediu pe economie. În anul 2018, în cele 45 de țări analizate de CEPEJ, judecătorii începători erau remunerați, în medie, cu 2.52 salarii medii pe economie, iar mediana era de 2.15 salarii medii pe economie. Judecătorii instanței supreme erau remunerați, în medie, cu 5.22 salarii medii pe economie, iar mediana era de 4.47 salarii medii pe economie. Remunerarea judecătorilor din Republica Moldova în 2018 era destul de aproape de aceste cifre. Judecătorii începători primeau 2.8 salarii medii pe economie, ceea ce depășea considerabil mediana CoE, iar judecătorii CSJ – 4.4 salarii medii pe economie, puțin sub mediana CoE. În 2020, coraportul dintre salariile judecătorilor și salariul mediu pe economie a scăzut, pentru judecătorii începători acesta fiind 2.5, iar pentru judecătorii CSJ – 3.9. Această scădere se datorează înghețării salariilor din sectorul public și creșterii salariului mediu pe economie. Aceste cifre nu confirmă în mod clar necesitatea creșterii salariilor judecătorilor. Totuși, în țările cu un nivel comparabil al salariului mediu pe economie cu cel din Republica Moldova, cum ar fi Armenia, Azerbaidjan, Georgia sau Ucraina, judecătorii au un salariu mult mai mare decât salariul mediu. Astfel, în 2018, judecătorii începători din Armenia primeau un salariu care era de 4.1 ori mai mare decât salariul mediu, în Azerbaidjan de 4.4 ori, iar în Ucraina de 4.8 ori.

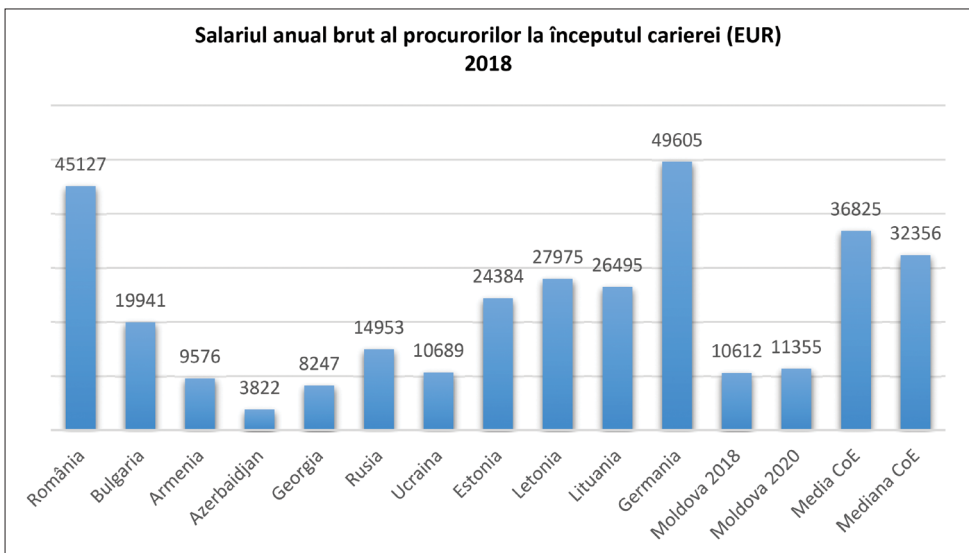
Tabelul nr. 5

III. Salariile procurorilor

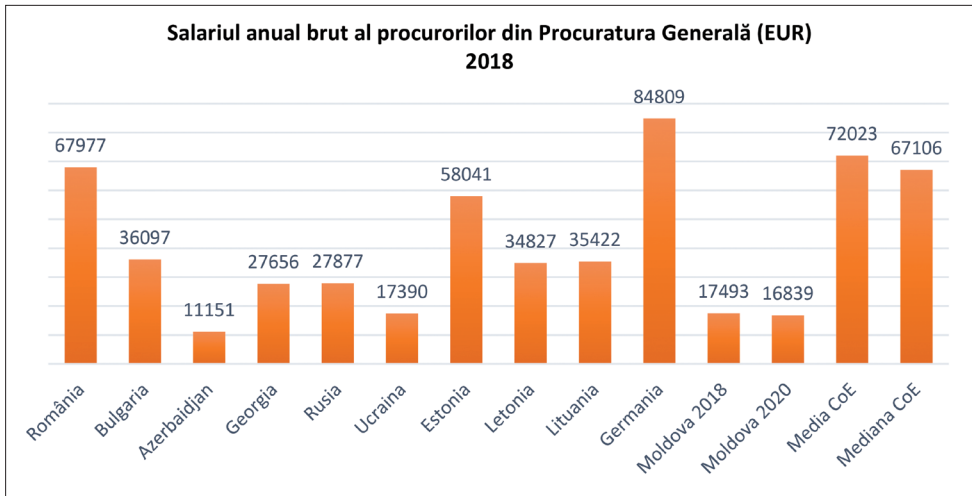
Începând cu 2016, ca urmare a modificărilor legislative, salariul anual brut al procurorilor din Republica Moldova a crescut considerabil. Astfel, în 2018, un procuror la începutul carierei primea un salariu anual de EUR 10,612, iar un procuror din Procuratura Generală – de EUR 17,493, aproape dublu față de anul 2016. În anul 2020, salariile procurorilor de la începutul carierei au crescut puțin față de 2018, până la EUR 11,355, iar salariile procurorilor din Procuratura Generală s-au redus puțin, până la EUR 16,839.

Tabelul nr. 6

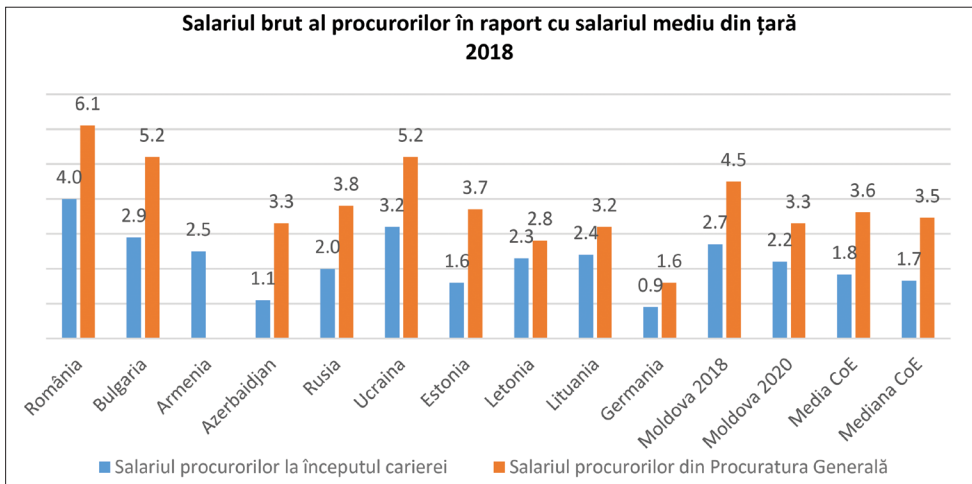
Salariul procurorilor începători din Republica Moldova în 2020 a fost mai mare decât cel primit în 2018 de către procurorii începători din Armenia, Azerbaidjan, Georgia și Ucraina. În 2020, salariul procurorilor din Procuratura Generală, în pofida scăderii față de 2018, era mai mare decât cel primit în 2018 în Azerbaidjan și aproape egal cu cel primit în Ucraina. Totuși, salariile din 2018 ale procurorilor din Procuratura Generală din Georgia și Rusia erau mult mai mari decât salariile din 2020 din Republica Moldova.

Tabelul nr. 7

În ceea ce privește salariul procurorilor raportat la salariul mediu pe economie, procurorii din Republica Moldova erau remunerați în 2018 peste mediana celor 45 de țări membre analizate. Mediana salariului unui procuror european începător era de 1.7 salarii medii pe economie, iar un procuror din Republica Moldova 2.7 salarii medii pe economie. În anul 2020, salariul procurorilor raportat la salariul mediu pe economie în Republica Moldova a scăzut față de anul 2018, până la 2.2 pentru procurorii începători și 3.3 pentru procurorii Procuraturii Generale. Cu toate acestea, salariul mediu al procurorilor începători este considerabil mai mare decât mediana Consiliului Europei (1.7), iar remunerarea procurorilor din Procuratura Generală era puțin mai mică decât mediana (3.5). Cifrele din Tabelul nr. 8 nu indică asupra necesității de creștere a salariilor procurorilor. Astfel, în 2018, în Armenia, Azerbaidjan, Rusia și țările baltice procurorii începători și cei din Procuratura Generală primeau salarii comparabile în raport cu salariul mediu pe economie cu procurorii din Republica Moldova.

Tabelul nr. 8

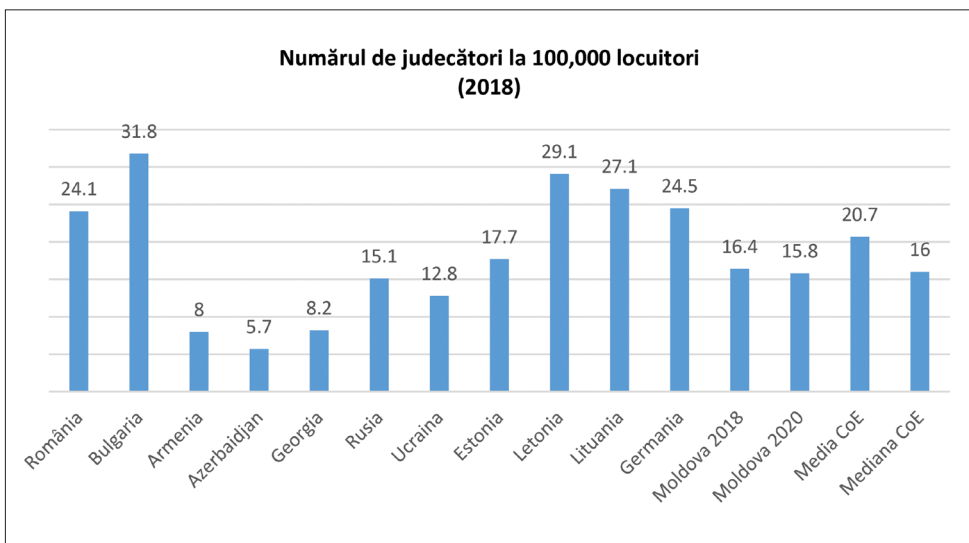

IV. Personalul din justiție

Potrivit raportului de activitate al CSM pe anul 2020, la 31 decembrie 2020 în sistemul judecătoresc activau efectiv 424 de judecători. În total în sistemul judecătoresc există 504 posturi de judecători, însă unele posturi sunt vacante, iar un număr important de judecători sunt suspendați din funcție din varii motive. Raportat la populația țării, la sfârșitul anului 2020 în Republica Moldova activau 15.8 judecători la 100,000 de locuitori. Acest număr este aproape egal cu mediana CoE (16), însă considerabil mai mic decât media CoE (20.7).

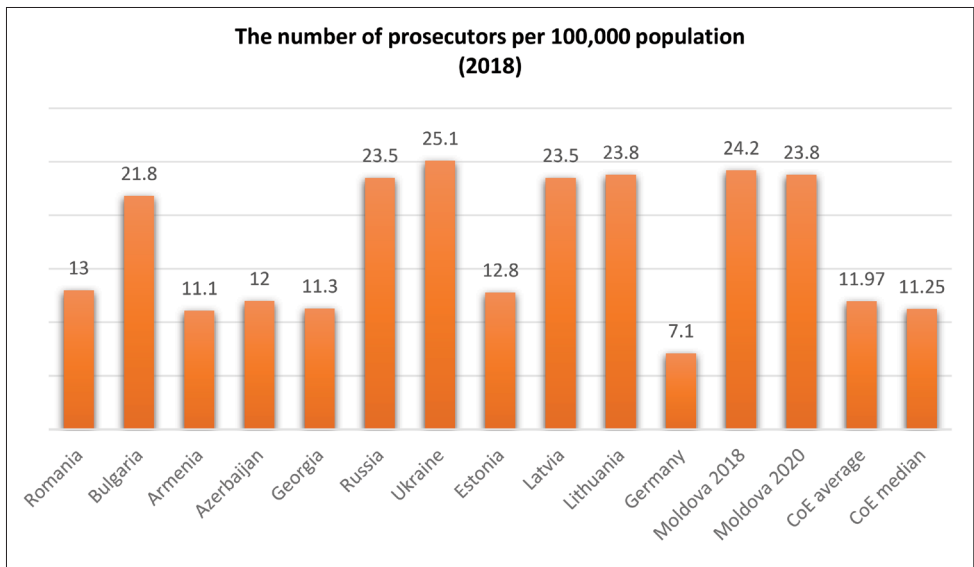
La prima vedere, cifrele din paragraful precedent sugerează că este nevoie de o creștere a numărului judecătorilor din țară. Până a lua o decizie privind majorarea numărului judecătorilor, urmează a fi examinat numărul funcțiilor de judecători vacante și a judecătorilor suspendați, care nu a fost luat în calcul la stabilirea coeficientului, precum și numărul cauzelor primite de judecători raportat la media CoE. Dacă toate aceste 504 posturi de judecător ar fi suplinite, coeficientul judecătorilor la 100,000 de locuitori ar constitui 18.8, ceea ce este mai mult decât mediana CoE și mult mai aproape de media CoE. Acest număr ar fi mai mare decât numărul judecătorilor pe cap de locuitor din Armenia, Azerbaidjan, Georgia, Rusia, Ucraina și Estonia. De asemenea, după cum rezultă din informația de mai jos, numărul cauzelor de judecătoria din Republica Moldova nu este mai mare decât mediana țărilor membre ale CoE.

Tabelul nr. 9

Chiar dacă numărul posturilor de procuror din Republica Moldova (720) a scăzut puțin față de începutul anului 2016, acesta oricum este cu 43% mai mare decât numărul posturilor de judecător (504). În țările cu o democrație avansată numărul judecătorilor este mai mare decât numărul procurorilor. În 2020, numărul procurorilor din Republica Moldova la 100,000 de locuitori era de 23,8, fiind de două ori mai mare decât media CoE (11,97). La acest capitol Republica Moldova este devansată doar de Ucraina. Aceste cifre ar putea servi drept bază pentru inițierea discuțiilor cu privire la necesitate reducerii numărului de procurori din Republica Moldova.

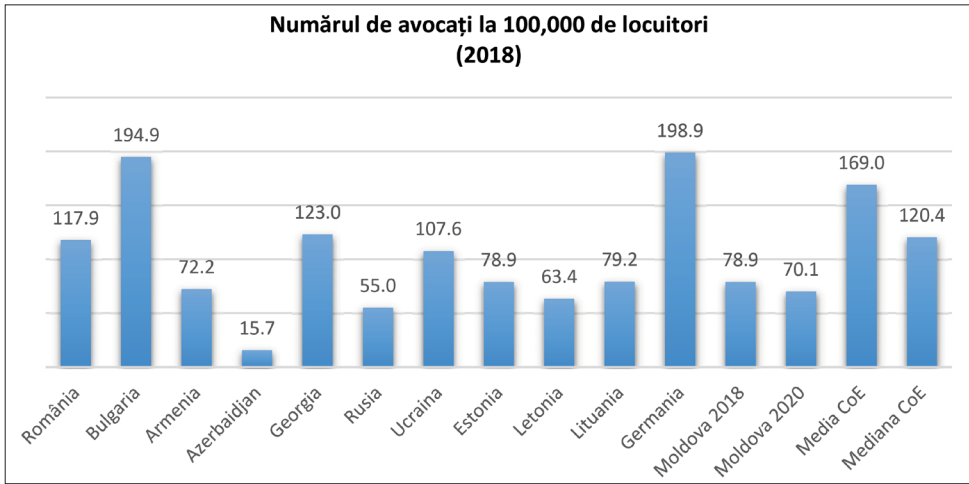
Tabelul nr. 10

Potrivit datelor Uniunii Avocaților din Republica Moldova, la **începutul** anului 2020, în Republica Moldova erau 1,878 de avocați activi, ceea ce reprezintă 70,1 avocați la 100,000 de locuitori. Numărul avocaților din Republica Moldova este de 2,4 ori mai mic decât media CoE (169). Numărul redus al avocaților raportat la populația țării este un fenomen caracteristic pentru spațiul post-sovietic, unde rolul avocatului era unul foarte limitat.

Numărul redus de avocați activi din Republica Moldova poate fi explicat prin puterea redusă a populației de a plăti onorariile acestora, criteriile neclare pentru admiterea în profesie, precum și prin importanța redusă acordată argumentelor avocaților de **către** judecători și procurori. Într-adevăr, la sfârșitul anului 2020 în Republica Moldova existau peste 700 de avocați cu licența suspendată. Numărul avocaților cu licența suspendată sugerează că, în principiu, numărul avocaților din Republica Moldova raportat la numărul populației este comparabil cu cel al avocaților din țările care și-au dobândit independența în urma colapsului URSS (cu excepția Georgiei, unde numărul avocaților raportat la populația țării este aproape dublu față de Republica Moldova).

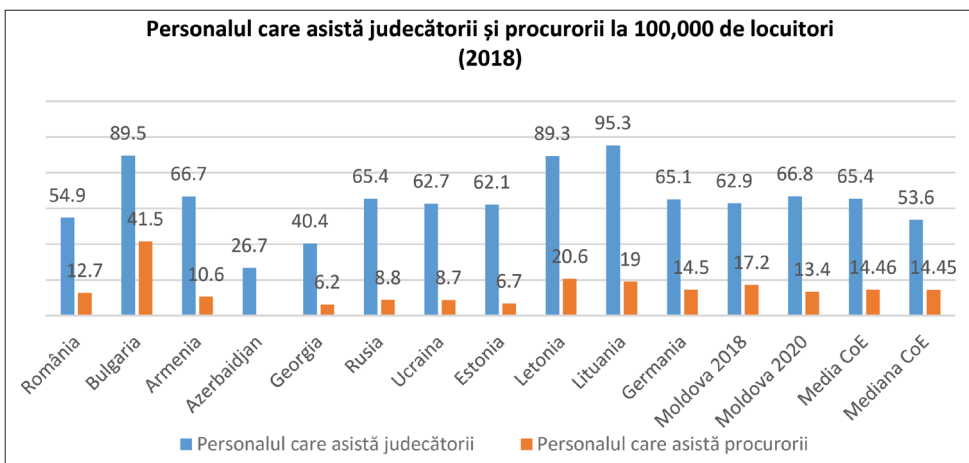
Tabelul nr. 11

În ceea ce privește personalul care asistă judecătorii, datele statistice confirmă că personalul care asista judecătorii în 2020 (1792), a crescut puțin față de 2018, constituind 66.7 de unități la 100,000 de locuitori. Acest coeficient depășește mediana și media CoE, precum și șapte din cele 11 țări incluse în această analiză.

Numărul personalului care asistă procurorii din Republica Moldova a crescut considerabil după adoptarea noii Legi cu privire la procuratură în anul 2016. La sfârșitul anului 2020, numărul personalului care asista procurorii (360) raportat la 100,000 de locuitori era de 13.4 unități, cu puțin sub mediana CoE și mai mult decât orice țară din fosta URSS cu excepția Letoniei și Lituaniei. Mai mult, numărul total al personalului care asistă procurorii trebuie să fie de 464, însă 104 funcții erau vacante la sfârșitul anului 2020. Aceste cifre sugerează că personalul alocat pentru a asista procurorii nu este insuficient.

Tabelul nr. 12

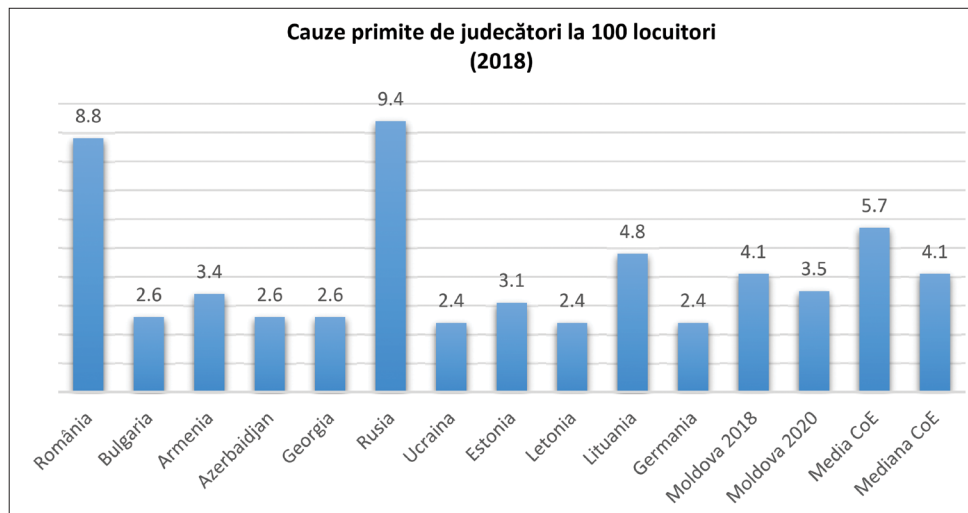

V. Cauzele examinate de judecători și procurori

În anul 2018, instanțele judecătorești din Republica Moldova au primit și soluționat în total 4.1 cauze civile, comerciale, administrative și penale la 100 de locuitori. Acest coeficient era egal cu mediana CoE. Numărul de cauze civile, comerciale, administrative și penale la 100 de locuitori primite de sistemul judecătoresc din Republica Moldova este mai mare decât numărul de cauze primite de judecătorii din Georgia, Ucraina sau Estonia și mai mic decât numărul de cauze primite de judecătorii din Lituania, România și Rusia.

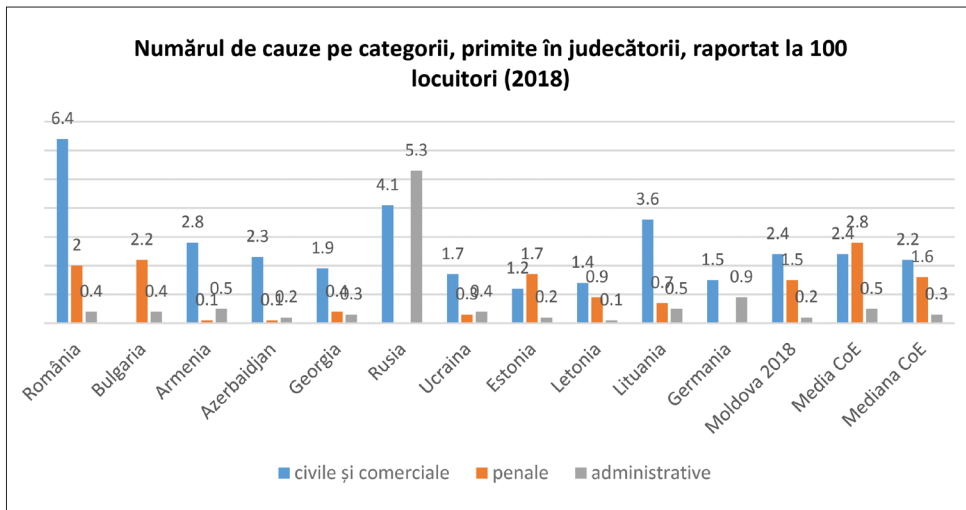
În anul 2020 numărul cauzelor primite de instanțele judecătorești a scăzut, cel mai probabil din cauza pandemiei. Din acest motiv, datele privind cauzele primite în 2020 nu pot fi luate drept unele de referință.

Tabela nr. 13

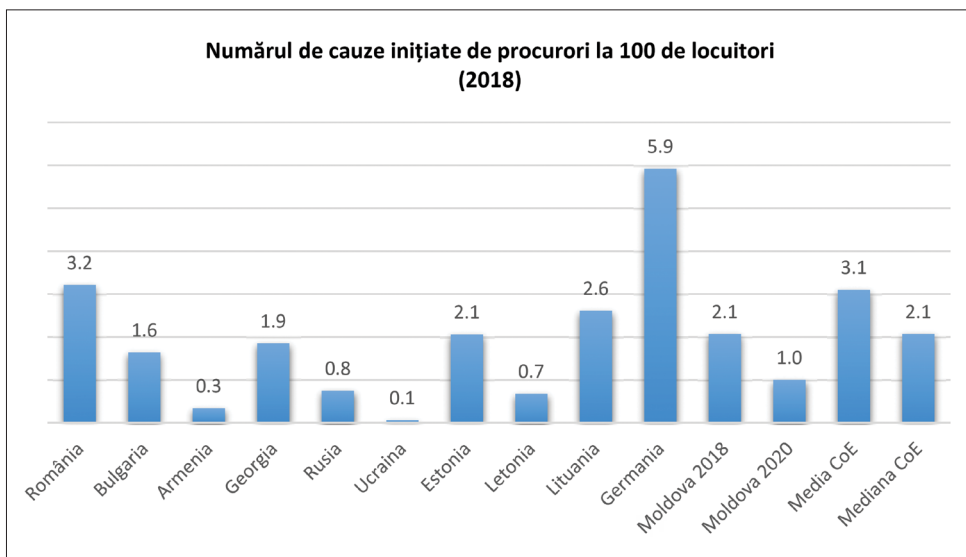
În tabelul următor sunt prezentate informațiile privind numărul de cauze primite de judecători după categorii. Aceste date confirmă că în 2018 în Republica Moldova a fost depus un număr egal de cauze civile, cauze penale și administrative pe cap de locuitor cu mediana CoE. Merită totuși de remarcat faptul că, numărul cauzelor penale și contravenționale primite de instanțele de judecată în anul 2018, raportat la populația țării, a fost foarte mare, Republica Moldova fiind devansată la acest capitol doar de Estonia, România și Bulgaria.

Tabelul nr. 14

În anul 2018, autoritățile Republicii Moldova au inițiat 2.1 cauze penale și contravenționale la 100 de locuitori, ceea ce este egal cu mediana țărilor CoE. Numărul cauzelor penale inițiate trebuie tratat cu atenție, or, acesta include și numărul contravențiilor inițiate de procurori. În altă țări procurorii au competența de a iniția mai multe contravenții. De asemenea, în Republica Moldova multe plângeri penale sunt respinse de procurori. Cu adevărat, numărul cauzelor penale pornite în Bulgaria, Armenia, Georgia, Rusia, Ucraina, Estonia și Letonia, raportat la populație, este mai mic decât în Republica Moldova.

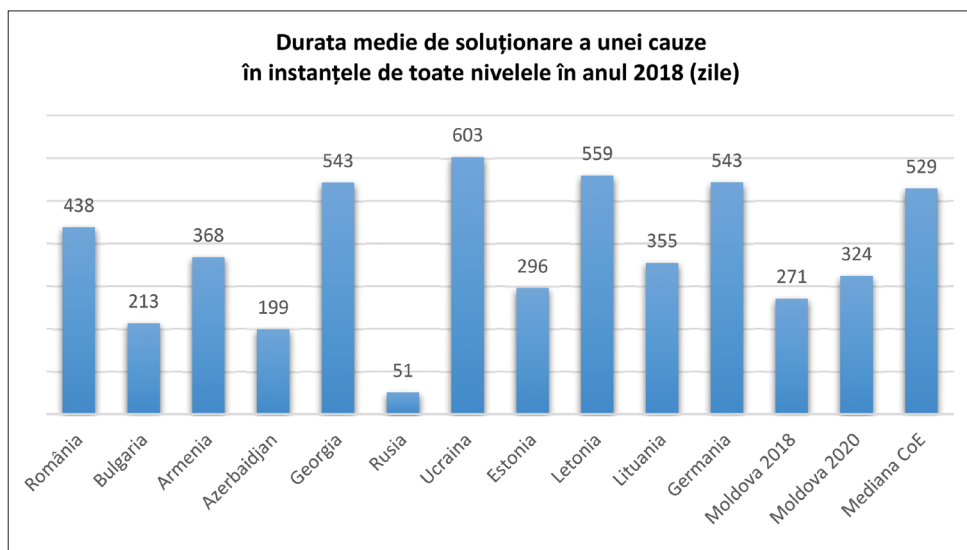
Tabelul nr. 15

VI. Durata examinării cauzelor în instanțele judecătorești

Deși judecătorii și procurorii invocă deseori faptul că examinarea cauzelor în instanțele judecătorești durează prea mult, cifrele oficiale combat această afirmație. Potrivit datelor din anul 2020, instanțele din Moldova soluționează toate categoriile de cauze, în prima instanță, apel și recurs în doar 324 de zile, ceea ce este cu 39% mai rapid decât mediana CoE (529). Doar judecătorii din Azerbaidjan și Estonia examinează cauzele mai rapid decât judecătorii din Republica Moldova (datele în privința Federației Ruse nu sunt reprezentative, deoarece nu sunt exhaustive, iar datele în privința Bulgariei sunt complete doar pentru două categorii de cauze – administrative și penale). De regulă, viteza examinării cauzelor are un preț – calitatea redusă a hotărârilor judecătorești.

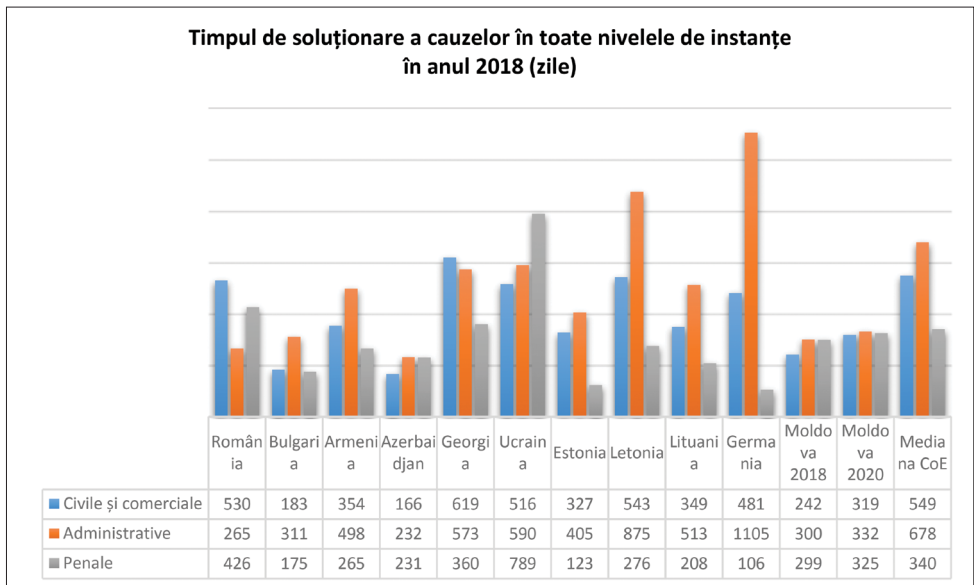
Tabelul nr. 16

În tabelul următor este prezentată durata examinării cauzelor civile, administrative și penale în toate cele trei niveluri de instanțe. Datele din acest tabel confirmă faptul că în țările CoE, cauzele civile și administrative sunt examinate mult mai lent decât cauzele penale.

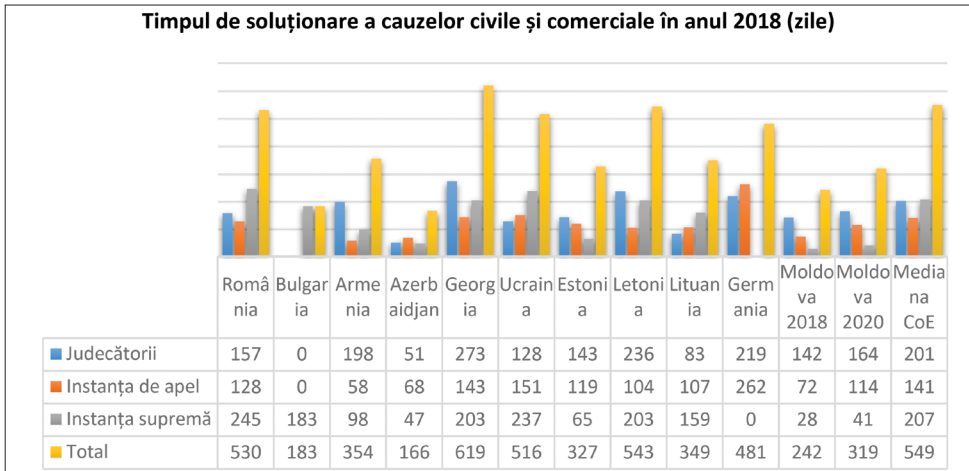
După cum rezultă din tabelul următor, în 2018 doar în Azerbaidjan (166 de zile) cauzele civile și comerciale erau soluționate mai rapid decât în Republica Moldova (242 de zile) (datele în privința Bulgariei și Rusiei nu sunt complete). În schimb, cauzele penale și contravenționale erau examinate în Republica Moldova mai lent decât în majoritatea celor 11 țări. Oricum, viteza examinării în Republica Moldova a acestora era mai rapidă (299 de zile) decât mediana CoE (340 de zile). În ceea ce privește cauzele administrative, doar în România (265 de zile) și Azerbaidjan (232 de zile) acestea erau examinate mai rapid decât în Republica Moldova (300 de zile).

Tabelul nr. 17

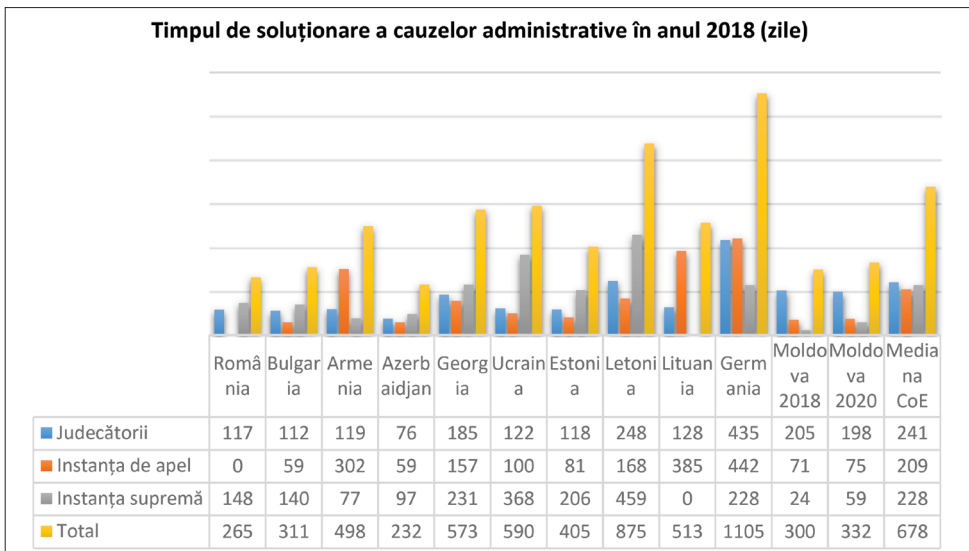
Cifrele pentru anul 2020 confirmă că durata examinării cauzelor în Republica Moldova a crescut cu 1-2 luni, cel mai probabil din cauza pandemiei. Totuși, chiar și cu această întârziere, în 2020 în Republica Moldova cauzele civile și administrate se examinau mult mai rapid decât mediana CoE, iar cauzele penale și contravenționale ceva mai repede decât mediana CoE.

Tabelul nr. 18

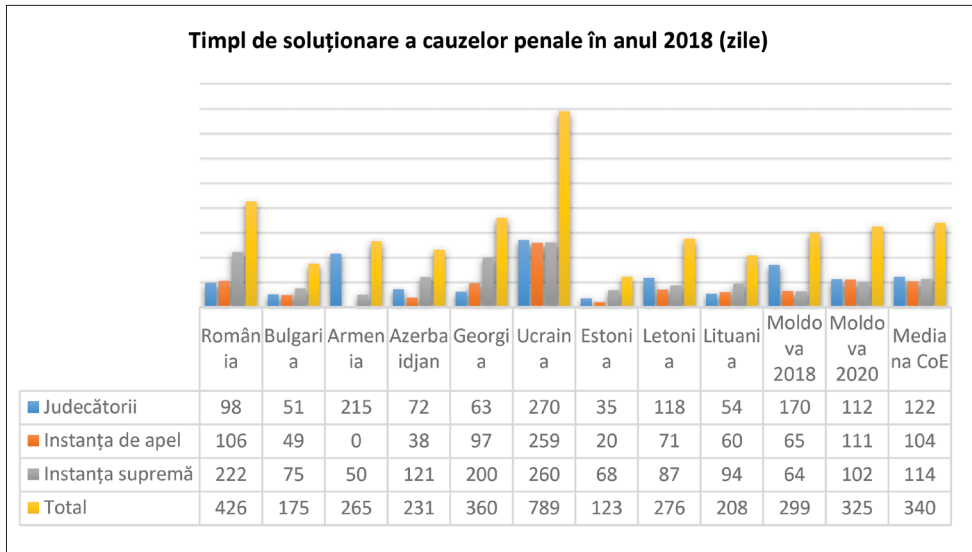
Tendența constatată în cauzele civile și comerciale se păstrează și pentru cauzele administrative. Doar în România, Azerbaidjan și Federația Rusă cauzele administrative se examinează mai rapid decât în Republica Moldova (datele în privința României și Federației Ruse totuși nu sunt reprezentative, deoarece nu sunt exhaustive). De asemenea, nimic nu se compară cu CSJ din Republica Moldova în ceea ce privește viteza de examinare a recursurilor în cauzele civile sau administrative. În medie, CSJ le examinează în cel mult 60 de zile, de patru ori mai repede decât mediana CoE.

Tabelul nr. 19

Tradițional, cauzele penale sunt examinate cu prioritate în toate țările. Această prioritate nu a fost observată în cazul Republicii Moldova, unde cauzele penale sunt examinate cu aceeași viteză ca și celelalte cauze. Chiar și așa, în 2020 cauzele penale în Republica Moldova au fost examinate cu o viteză puțin mai mare (325 de zile) decât mediana CoE (340 de zile).

Tabelul nr. 20

Centrul de Resurse Juridice din Moldova este o organizație necomercială care contribuie la consolidarea democrației și a statului de drept în Republica Moldova, cu accent pe justiție și drepturile omului. Realizăm activități de cercetare și de advocacy. Suntem independenți și neafiliați politic.

Centrul de Resurse Juridice din Moldova

📍 Str. A. Șciusev 33, MD-2001 Chișinău,
Republica Moldova

☎️ +373 22 843601

📠 +373 22 843602

@ contact@crjm.org

🌐 www.crjm.org

📘 CRJM.org

✉️ CRJ Moldova

📺 CRJM

